

Bělka, Luboš

Předmluva

In: Bělka, Luboš. *Buddha a jeho zobrazování*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 5-6

ISBN 978-80-210-6545-1; ISBN 978-80-210-6548-2 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128589>

Access Date: 27. 03. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Předmluva

Text zabývající se zobrazováním buddhy v minulosti a současnosti vznikl zásadním přepracováním několika původních autorových příspěvků ať již časopiseckých, sborníkových či monografických.¹ Společným jmenovatelem všech příspěvků je tedy buddha a zachycení jeho podoby v oblastech rozšíření tibetského buddhismu, zejména pak v Mongolsku a ruském Burjatsku, tedy oblasti okolo východosibiřského jezera Bajkal. Napsat, že se jedná o *zobrazení buddhy*, je poněkud nepřesné, neboť následující text pojednává o rozmanitých zobrazeních rozmanitých buddhů. Nejprve se věnuje údajnému sochařskému portrétu Buddhy Šákjamuniho, který měl vzniknout ještě během jeho života, tedy zhruba před dvěma a půl tisíci léty a je znám jako tzv. Santalový Buddha. Poté se text soustřeďuje na jiného buddhu, na buddhu budoucího, známého jako Maitréja. Není tedy jenom jeden buddha, naopak je jich více a podle Buddhovy nauky se vlastně každý – má-li k tomu patřičné odhodlání – může stát probuzeným, tedy buddhou. A stejně jako existuje množství buddhů, existuje i množství jejich zobrazení. Význam náboženského zobrazování Buddhy a dalších buddhů je dán významem samotného Buddhy Šákjamuniho a buddhy Maitréji pro věřící. Jedná se o ústřední postavy přítomnosti a budoucnosti tohoto náboženského systému a tudíž i jejich zobrazení jsou hojná a rozmanitá. A o některých z nich pojednává následující text.

Zobrazení buddhy/Buddhy nevznikaly v náboženském vzduchoprázdnu a pro jejich lepší poznání je tudíž dobré, a v některých případech i nezbytné, znát jejich náboženský, historický, politický a geografický kontext. Vedle vlastního „ikonografického materiálu“ se text proto zabývá, místy i docela podrobně, dějinami burjatských klášterních komplexů. Pojednává jak o struktuře, tak i architektuře těchto sakrálních staveb. Některé z klášterů se dochovaly do dnešních dnů, většina však byla během bolševických protináboženských represálií ve dvacátých až čtyřicátých letech 20. století zcela zničena. A právě znalost podmínek zrodu zobrazení, podmínek jejich uchování a šíření v času a prostoru napomáhá k vysvětlení „příběhu zobrazení“. O to se pokouší závěrečná část textu zabývající se gigantickými sochami buddhy Maitréji v Burjatsku. Tyto sochy dominovaly na přelomu 19. a 20. století ve vybraných burjatských klášterech, byly předmětem rozsáhlých poutí věřících i z velkých vzdáleností, byly pýchou burjatské sanghy. Jejich osud byl však tragický – ani jedna z pěti zdokumentovaných soch se „nedožila“ dnešních dnů. Tak, jak se již po téměř čtvrtstoletí obnovuje náboženský život v tomto regionu, obnovuje se i – zatím pouze jedna – z gigantických soch.

1 Bělka Luboš, *Tibetský buddhismus v Burjatsku*, Brno: Masarykova univerzita 2001; Bělka Luboš, „Tibetská náboženská zobrazení a jejich religionistická reflexe: Text – obraz – rituál“, in: Babyrádová Hana – Havlíček Jiří, eds., *Spiritualita*, Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity 2006, s. 31–45; Bělka Luboš, „Egitský klášter v Burjatsku a jeho socha Santalového Buddhy“, *Nový Orient* 64/3, 2009, s. 43–48; Bělka Luboš, „Maitréja: buddhistická vize budoucnosti“, *Studia Orientalia Slovaca* 2006, 5/1, s. 97–114; Bělka Luboš, „Aginský Maitréja, aneb mají i sochy svoji karmu?“, *Nový Orient* 59/1, 2004, s. 37–41.

Poděkování – sluší se připomenout a vyjádřit vděčnost kolegyním a kolegům, kteří mi jakkoliv s přípravou textu a materiálů pomohli. Někteří kritickými připomínkami, jiní ochotným zapůjčením fotografií, jiní mi zpřístupnili své sbírky. To všechno jsou věci, bez kterých by tento text vniknout nemohl. Zřejmě nevyjmenuji všechny, ale přesto se o to – v abecedním pořadí a bez uvádění akademických titulů – pokusím: Daniel Be-rounský (Praha), Alexandr I. Breslavce (Sankt-Petěrburg); Nikolaj Cyrempilov (Ulan-Ude); Andrej Fukas (Bratislava), Isabelle Charleux (Paříž); Veronika Kapišovská (Praha); Magdaléna Pulicarová (Brno); Martin Slobodník (Bratislava); Andrej A. Těrentěv (Hong Kong – Sankt-Petěrburg); Darima S. Žamsujeva (Ulan-Ude).